

**Lidija Vujičić, Petra Pejić
Papak i Tatjana Devjak (ur.)**

Modern challenges in education

Centre for Childhood Research, Faculty of Teacher Education, University of Rijeka &

Croatia and Faculty of Education, University of Ljubljana, Slovenia, 2023., 292 str.

U izdanju Centra za istraživanje djetinjstva Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci i Pedagoškog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani godine 2023. u elektroničkom izdanju objavljena je urednička knjiga *Modern challenges in education* čije su urednice Tatjana Devjak, Lidija Vujičić i Petra Pejić Papak. Tatjana Devjak redovita je profesorica u na Pedagoškom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani čija je uža specijalnost vezana uz etiku, građanstvo, predškolsko obrazovanje i cjeloživotno obrazovanje i poučavanje profesionalaca u obrazovanju. Lidija Vujičić redovita je profesorica na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci, a ujedno i osnivačica Centra za istraživanje djetinjstva gdje svoje znanstvene interese usmjerava u rani i predškolski odgoj i obrazovanje, nove paradigme djetinjstva, kulturu ustanove, inicijalno obrazovanje odgojitelja i profesionalni razvoj. Petra Pejić Papak izvanredna je profesorica na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci. U njenom se znanstvenom opusu mogu pronaći brojni radovi iz didaktike, didaktičke

dokimologije i pedagogije slobodnog vremena.

Urednička knjiga sastavljena je od jedanaest tematski povezanih cjelina koje daju pregled najvećih modernih izazova u obrazovanju. Nakon uvodnih riječi urednica, dvadeset autora pružilo je pregled izazova s kojima se susreće moderno obrazovanje, a redom uključuju cjeline: (1) Profesionalni razvoj i rad obrazovnih stručnjaka tijekom pandemije COVID-19, (2) Profesionalna socijalizacija i studentska percepcija statusa odgojiteljske profesije, (3) Obrazovna paradigma odgojitelja i strukturalna dimenzija kulture institucije ranog i predškolskog odgoja: iskustvo iz Slovenije, (4) Izazovi suradnje između roditelja i posebnih i rehabilitacijskih učitelja tijekom školovanja na daljinu, (5) Cjelodnevnii obrazovni rad: organizacija aktivnosti orijentiranih na studente, (6) Nastavne izvedbe studenata – priprema za kvalitetnu razrednu nastavu, (7) Učiteljska percepcija obrnute učionice i poučavanja: planiranje, implementacija i evaluacija, (8) Kurikul temeljen na istraživanju za diplomatske studije u ranoj i predškolskom obrazovanju, (9) Emocije i mentalno zdravlje učitelja razredne nastave: što nam govore o učiteljskom poslu?, (10) Institucijski kontekst ranog odgoja i obrazovanja i integrirano učenje: istraživanje, praćenje i evaluacija. Knjiga završava kratkim biografskim podacima o autorima radova.

Prvo poglavlje, rad Sanje Berčnik, Laure Rožman Krivec i Tatjane

Devjak pod naslovom »Professional development and work of education professionals during the pandemic COVID-19« ističe potrebe učitelja u naglom prijelazu na koncept učenja na daljinu, naglašavajući važnost cjeloživotnog učenja u razvoju specifičnih vještina potrebnih za snalaženje u novom okruženju. Rezultati istraživanja provedenog s 117 odgojitelja i učitelja s područja Slovenije sugeriraju da su najveće izazove učitelji imali s vještinama koje se odnose na strategije poučavanja i korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije u nastavi. Autorice zaključuju da je pandemija ipak donijela i pozitivni aspekt u kojemu su učitelji, učenici i roditelji dobili mogućnost uvida u prednosti IKT-a, što je pridonijelo postizanju novih vještina, promjene pogleda i uključenosti učitelja u edukaciju o ovim pitanjima.

Željko Boneta, Petra Ljubičić i Vivien Skladany u drugom poglavlju knjige pod naslovom »Professional socialization and students' perception of the status of the preschool teaching profession« donose rezultate istraživanja provedenog na 152 studenta Učiteljskog fakulteta u Rijeci. Rezultati su pokazali da su studenti Učiteljskog studija bili visoko motivirani za upis i da je većini učiteljska profesija bila prvi izbor. Osim toga, studenti smatraju da im učiteljska profesija neprestano nudi nove izazove zbog čega posao teško može postati rutina. Rezultati su pokazali i da među studentima postoje razlike u profesij-

ionalnoj socijalizaciji pri čemu se one smanjuju na višim godinama studija.

U trećem poglavlju pod naslovom »Preschool teachers' educational paradigm and structural dimensions of culture in institutions of early and preschool education: The experience of Slovenia teacher« autorica Akviline Čamber Tambolaš i Lidije Vujičić ističe se važnost kulture vrtića kroz analizu obrazovne paradigme na području Republike Slovenije. Rezultati kvantitativnog istraživanja na uzorku od 167 odgojitelja s područja Slovenije pokazuju da je u odgojno-obrazovnom djelovanju prisutna kombinacija modernih i tradicionalnih praksi u oblikovanju prostorno-materijalnog ograničenja. Kombinacija tradicionalnog i modernog uočena je i u slici djeteta i uloge odgojitelja u procesu učenja.

Četvrto poglavlje »Challenges of cooperation between parents and special education teachers during remote schooling« autorica Sabine Mlakar, Romine Plešec Gasparič i Milene Valenčič Zuljan ističe važnost kvalitetne suradnje između škole i obiteljskog okruženja u cilju postizanja boljeg razvoja djeteta. Prikazani su rezultati istraživanja sa 43 edukacijska rehabilitatora i 41 roditeljem djece kojoj oni pružaju podršku. Rezultati pokazuju da su u vrijeme nastave na daljinu roditelji više surađivali s edukacijskim rehabilitatorima i da su svojom suradnjom obje strane bile zadovoljne.

U petom poglavlju, Petra Pejić Papak, Tena Pejić, Jasna Vukonić Žunić i Tatjana Bandera Mrakovčić

kroz rad pod naslovom »Full-day educational work: Organization of student-oriented activities« problematiziraju važnost cjelodnevnog odgojno-obrazovnog rada s djecom kroz primjer dobre prakse uključivanje cjelodnevnog boravka kroz perspektivu učenja usmjerenog na učenika. Istaknut je primjer Osnovne škole Nikola Tesla (Rijeka) kao institucije koja već 44 godine implementira cjelodnevni odgojno-obrazovni rad radeći na ojačavanju profesionalnih kompetencija i motivacije učitelja. Autorice zaključuju da je neophodna kontinuirana edukacija učitelja u raznim poljima, podrška kolektiva i dobra suradnja s roditeljima i zajednicom.

Šesto poglavlje pruža pregled dobre prakse Pedagoškog fakulteta u Ljubljani vezanog uz nastavne izvedbe studenata koje je kroz svoj rad »Teaching performances of students – preparing for quality classroom teaching« predstavio Tomaž Petek. Deskriptivnom i kauzalno-neeksperimentalnom metodom autor analizira izvedbe 247 studenata Pedagoškog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani kroz šest dimenzija. Rezultati su pokazali da su se u izvedbama studenti najbolje pokazali u domeni profesionalne relevantnosti, dok su najmanje uspješni bili u jezičnoj točnosti što autor pripisuje nedostatku iskustva.

Autorice Romina Plešec Gasparič, Petra Pejić Papak i Milena Valenčič Zuljan u sedmom poglavlju pod naslovom »Teacher's perceptions of flipped learning and teaching: Planning, implementation and evaluation«

iznose temeljne postavke obrnute učionice kao metode poučavanja. Intervju s pet učitelja razredne nastave i četiri predmetna nastavnika s područja Slovenije i Hrvatske pokazala su da su sudionici na različite načine saznali za metodu obrnute učionice, ali da u svom radu prepoznaju njene prednosti od kojih se najviše ističe fleksibilnost i inovativnost koja doprinosi postizanju kognitivnih, afektivnih i konativnih ishoda učenja.

U osmom poglavlju Vesna Podgornik i Janez Vogrinc problematiziraju kurikulum temeljen na istraživanju za studente diplomskog studija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja pod naslovom »A research-based curriculum for masters students in preschool education«. Dvanaest studenata druge godine diplomskog studija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja iskazalo je pozitivne stavove vezane uz istraživanja i složilo se da je uključivanje odgojitelja u istraživanja važno. Autori zaključuju da je neophodno u programe diplomskog studija ranog i predškolskog odgoja uvesti kolegije orijentirane ka istraživanju, a sve u cilju postizanja istraživačke pismenosti i aktivnog uključivanja odgojitelja u istraživačke prakse.

Deveto poglavlje bavi se emocijama uočenima kod učitelja razredne nastave. Autorice Simona Prosen i Helena Smrtnik Vitulić u radu pod nazivom »Emotions and mental health in Primary School Teachers: What do they tell us about teachers' work?« iznose rezultate istraživanja provede-

nog na 114 učitelja razredne nastave s područja Slovenije. Ispitanici češće doživljavaju ugodne emocije poput ponosa i radosti, ali umjereno su prisutne i neugodne emocije kao što su beznadnost i iscrpljenost. Osim toga, zbog nalaza koji upućuje na blage teškoće s mentalnim zdravljem autorice sugeriraju da bi na visokoškolskoj razini trebalo ponuditi kolegije koji se bave emocijama i emocionalnom regulacijom.

U posljednjem poglavlju pod naslovom »The institutional context of early childhood education and integrated learning: Research, tracking and evaluation« autori Lidija Vujičić, Martina Jularić, Daniela Car Mohač i Vilko Petrić predlažu mogućnosti praćenja i vrednovanja komponenata integriranog učenja. Analizom video sadržaja odgojno-obrazovnog procesa i recentne literature autori iznose pet postulata na kojima se temelji integrirano učenje. Postulati se odnose na prostornu organizaciju, odgojno-obrazovne strategije odgojitelja, sliku o djetetu, sredstva, materijale i igračke te atmosferu u odgojno-obrazovnoj skupini. Autori zaključuju da bi u procjenama postojanja indikatora integriranog učenja trebalo koristiti mjere poput peterostupanske skale Likertovog tipa argumentirajući svoj prijedlog činjenicom da je vrtić živi organizam u kojemu se djelovanje ne može sagledati samo iz perspektive prisutnosti i/ili izostanka.

Urednička knjiga *Modern Challenges in Education* predstavlja sintezu gorućih izazova modernog

obrazovanja. Radovi autora odnose se na suvremene teškoće koji se bave pitanjima informacijsko-komunikacijske tehnologije, cjelodnevnog odgojno-obrazovnog procesa, mentalnog zdravlja i suradnje. Sadržaj ove uredničke knjige može poslužiti brojnim dionicima u odgojno-obrazovnom sustavu s ciljem inoviranja i unaprjeđenja postojeće prakse. Na visokoškolskoj razini knjiga donosi pregled sadržaja koji je moguće uključiti u kolegije tijekom obrazovanja učitelja i odgojitelja kako bi se na vrijeme odgovorilo na izazove suvremenog obrazovanja. Osim toga, knjiga pruža pregled izazova u praksi u kojima se mogu pronaći zaposleni učitelji razredne nastave, predmetni nastavnici i odgojitelji. Rezultati provedenih istraživanja na raznim razinama, kao i sugestije autora u zaključcima, mogu poslužiti kao temelj za oblikovanje nove i unaprjeđenije postojeće prakse koja bi mogla ponuditi rješenja za izazove s kojima se sve razine sustava susreću. Osim toga, velika prednost uredničke knjige očituje se u tome da je knjiga pisana na engleskom jeziku što pruža mogućnost dolaska do informacija i implementaciju pojedinih praksi teoretičarima i praktičarima izvan hrvatskog i slovenskog govornog područja.

Lucija Tomac